

Hodnocení
diplomové práce Lenky Náhlovské
Kriminologické aspekty trestní odpovědnosti právnických osob

Téma předložené diplomové práce je velmi aktuální. Trestní odpovědnost právnických osob je jedním z nejkontroverznějších institutů trestního práva, a to zejména v kontinentální právní kultuře, kde působí jako cizí prvek v systému budovaném na individuální odpovědnosti za zavinění. I v tomto případě pak platí obecné pravidlo, že o co kontroverznější a složitější institut se jedná, o to větší je naléhavost jeho teoretického rozpracování. Patrně právě skutečnost, že český zákonodárce našel impuls pro zakotvení odpovědnosti právnických osob v povinnostech plynoucích pro něj z mezinárodních závazků, spíše než ve společenském konsensu ohledně nutnosti jejího zakotvení do českého práva, způsobila, že teoretické rozpracování této problematiky není zcela dostatečné. Jak správně píše diplomantka v úvodu práce, již před přijetím zákonné úpravy trestní odpovědnosti právnických osob se odborná veřejnost nad koncepcí této odpovědnosti zamýšlela v řadě publikací, a nepřestala se jím zabývat dodnes.

Cílem předkládané diplomové práce je přiblížit příčiny trestné činnosti právnických osob a povahu jejich odpovědnosti v trestním právu a poukázat na implikace těchto poznatků pro zákonnou úpravu odpovědnosti právnických osob za trestné činy. Objasnění povahy korporátní kriminality a jejich příčin je totiž předpokladem pro pochopení institutu trestní odpovědnosti právnických osob a cestou k zefektivnění její regulace.

Diplomantka rozdělila práci do úvodu, tří kapitol a závěru. V úvodu připomíná význam kriminologického zkoumání korporátní kriminality. Obsahem první kapitoly je zejména pojednání o tzv. kriminalitě bílých límečků jako určitém předstupni kriminality právnických osob. Autorství tohoto pojmu je připisováno americkému kriminologovi Edwinu H. Sutherlandovi. Dále se autorka zabývá kriminalitou právnických osob jako předmětem zkoumání a připomíná cestu k přijetí českého zákona o trestní odpovědnosti právnických osob.

Na uvedenou kapitolu vhodně navazuje druhá kapitola vycházející nejprve z typologie kriminality právnických osob, pokračující rozbořem kriminogenních faktorů a stavem kriminality korporací v zahraničí.

Třetí kapitola je věnována kontrole kriminality právnických osob. V této spojitosti se diplomantka zabývá také sankcionováním právnických osob a vybranými nástroji prevence korporátní kriminality, jako jsou například compliance programy.

V závěru autorka sumarizuje dosavadní poznatky o korporátní kriminalitě, uvádí, že pět let účinnosti českého zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim zatím neumožňuje, při pomalém rozběhu trestního stíhání právnických osob učinit ještě relevantní závěry. Klade si otázku, zda poroste počet stíhaných, žalovaných a odsouzených právnických osob. Podle mého názoru určitě, protože to odpovídá zahraničním zkušenostem a změně v rozsahu kriminalizace právnických osob v české právní úpravě, kterou je možné označit za obecnou nebo generální s nepočitelnými výjimkami.

Závěr o tom, že malý počet odsouzených právnických osob otevírá prostor pro další kriminologický výzkum korporátní kriminality, je správný.

Osnovu diplomové práce považuji za správnou a logickou, jednotlivé části práce na sebe vhodně navazují.

Diplomovou práci zhodnocuje nadstandardní počet odborných pramenů, ze kterých autorka vycházela. Mezi nimi nalézáme i prameny zahraniční. S použitými prameny pracovala korektně a kreativně.

Po obsahové stránce má recenzovaná diplomová práce velmi pěknou úroveň. Autorce se podařilo, že její diplomová práce je odborně správná, dostatečně podrobná, a přesto obecně srozumitelná. Odbornou úrovní, kultivovaným právně jazykovým projevem, a živým, čtivým stylem převyšuje úroveň běžných kvalifikačních prací tohoto druhu.

Diplomová práce Lenky Náhlovské je plně způsobilým podkladem pro ústní obhajobu, kterou doporučuji orientovat na otázku: Compliance program – cesta k vyvinění právnické osoby z trestní odpovědnosti ?

Hodnocení: výborně

V Praze 29. 4. 2017

prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.,